

SZABÓ ANDREA

Középkori miniatúr

Közöttük Cselényi János volt a leghangosabb, a reggel még oly szolid étékfogó, a Simon fia, ahogy ez idő tájt őt a királyi udvarban számon tartották. Hogy miként szorult belé hirtelen ekkora dühödt harci erő, azt ezekben a pillanatokban nem kutatta senki.

Sem a király, sem Erzsébet, sem a lihegő, riadt tekintetű testőrök. Ami egy pont felé rántotta arcukat és megkötötte gondolatukat, az a palota kövezetén szétkaszabolt véres test volt. Meg a négy csonka ujj a királyné jobb kezén, amit elért az acél pengéje, amikor az eszét-vesztett nemes a királyra rontott.

A vérben úszó holttest úgy nyúlt el előttük, mint aranyozott szentképeken a sárkány Szent György lovának patái alatt. Domborodott, felpuffedt, behorpadt, tekeredett különös vonalakban, mintha nem is emberi test lett volna percekkel ezelőtt. Ebben a kusza összevisszaságban csak a száj maradt nyugodt és határozott.

A pillanat csendje tovább sűrűsödött. A rettenet, az iszony a halott test látványa felett elnémította a fájdalmat a királyné kezében. A gyerekek a falhoz lapultak, egyik a függöny mögé fúrta be magát. És akkor, akárcsak az esőtől vemhes felhőkben a zápor, vajúdva kiszakadt a király száján az átok: – Vesszen el Zách Felicián minden sarja. Ne maradjon írmagja nemzetségének!

És útnak eredtek az udvari legények – valamennyi egy-egy Zách lányért és Zách fiúért, hogy írmagjuk se maradjon.

Legelőször a fiút érte el a halál. Lent állt két felnyergelt könnyű lovával a vár aljában és az apját várta, amikor a testőrök kardja orvul végzett vele.

Estére már a legtávolabb élő rokont is elérte a végzet. Kegyetlenül lemészárolták őket és házaikat felgyújtották. Sebét, Felicián legidősebb asszonylányát hajánál fogva vonszolták az udvarra, meggyalázták és megölték.

Legutoljára hagyták a királyi udvarhoz legközelebb lévőt, Klárát, Zách büszkeségét, szeme csillogásának, medvésen kedélyeskedő jókedvének okozóját, Erzsébet udvarhölgyét.

Alkonyodott, amikor Cselényi János cimboráival megérkezett a klostromkertbe. Már számon tartott ember volt: elsőik között suhintotta acélját a megvadult nemesre.

Sűrű nép fogadta őket a királyi palota kertjében. A fákon és falakon lógott a sok kíváncsiskodó. Ott volt közöttük egy erős fához kötözve az utolsó Zách is, Klára.

Lassan, engedelmesen húzódott szét a bábész csöcselék, ahogy a frissen jöttek utat vágtak közöttük. Egyikük, bizonyos Somorjai Péter oldani kezdte a kötelet Zách Klára derekáról. Cselényi János enyhén szétvetett lábakkal, közvetlen Péter mellett állt és a lányt figyelte: a szemét, a mellét, a derekát, s hirtelen delejes rezdülések járták át a testét. Azok az éjszakák villantak fel benne, amikor Felicián lányát kívánta az ágyába.

A kötélt lehuppant a földre és Zách Klára nagyot zuhant előre. Alighogy elesett, Somorjai Péter felemelte és máris újabbat taszított rajta. Most egy nyúlánk, szakállas férfi ugrott ki a sorból, hirtelen mozdulattal hátrarántotta a lány fejét és a markában levő késsel Klára arcába vágott.

Vékony, metszőn éles sikoly hallatszott. A következő pillanatban a szakállas két ujjá közé csípve emelte az egyre hangosabb tömeg feje fölé a lecsípett testrészt.

Óriási rivalgás támadt. Cselényi még mindig egy kicsit távol a történetektől, kezét szája elé tartva, hunyorítva figyelt. Az elnyújtott kiáltás közepette ismét lehajolt a férfi.

Kisvártatva valaki lovat tuszkolt át a tömegben. A ló megállott a kör közepén és akkor az alélt, megkínzott lányt a nyeregbe emelték. Egy orr és ajak nélküli lény nézett le kék szemeivel a szitkozódó, öklét rázó sokaságra.

Ekkor valaki azt ajánlotta: kötözzék a lányt a nyeregbe és vigyék el a városokba, okulására mindenkinek.

De gyenge lehetett a kötélt, vagy a csomót kötő kéz bizonytalan, mert a ló egyik lépése után a lány megingott és a földre zuhant. Ahogy magatehetetlenül csúszott lefelé a megcsonkított test, a kengyelvasban fennakadt és kihasadt a gyönggyel kihányt áldozói ruha. A következő pillanatban már karok erdeje emelte újra a magasba, de mindez mégsem történt olyan gyorsan, hogy Cselényi János figyelmét az előtte felbukó alakon meg ne ragadta volna valami.

Az a valami pedig egy testrészt volt, egy vértől és piszoktól mentes hótisztaságú testrészt, ami csodával határos módon a test meghurcolása, véres meggyalázása ellenére is megőrizte makulátlan fehérségét. Az egyik csípő lankás, finom dombú íve villant elő a vértől átítatott, hasadozott rongyok közül olyanformán, hogy mindjárt maga mellett láttatni engedte a has egy részét is, mely dacára az embertelen fájdalmaknak, szabályos időközökben lüktetve és ringva adta hírül a benne áramló életet.

Cselényi János felordított. Öntudatlanul, ösztönösen szakadt ki belőle a kiáltás, maga is elcsodálkozott rajta.

Este, amikor hangos szóval körülülték a tüzet és a társak trágárságokkal egybevegyítve Zách merényletéről és a megtorlásról beszéltek, Cselényi János volt köztük a legcsendesebb.